GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŮ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĚ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 245. *Vinerĭ, 31 Octomvre (12 Noemvre.)* **1886.**

Braşovŭ, 30 Octomvre 1886.

E cu neputinţă sĕ nu se lege falsii liberalĭ şi patrioţĭ de orĭce întreprindere şi semnŭ de viéţă românéscă, fiă ea orĭ câtŭ de nevinovată, aibă ea nobilulŭ scopŭ alŭ înaintării materiale orĭ culturale, orĭ fiă şi o petrecere, destulŭ e sĕ fiă românéscă.

Décă voescŭ Românii sĕ-şĭ înfiinteze unŭ gimnasiu, ca bună-óră în Caransebeşŭ séu Aradŭ, falşii patrioţĭ în frunte cu guvernulŭ îţĭ rĕspundŭ că nu e nevoiă, fiindŭ că suntŭ unguresci destule, séu găsescŭ că fondulŭ de banĭ — negreşitŭ alŭ Românilorŭ — nu e destulŭ de mare şi alte multe chichiţe.

Décă Românii voescŭ sĕ .întemeieze unŭ institutŭ de banĭ, pentru a ajutora pe bieţii ţĕranĭ în nevoile lorŭ, falsii liberalĭ strigă câtŭ le ia gura, că se face „politică în contra statului.“

Décă se pune la cale înfiinţarea vre-unei reuniunĭ culturale, agricole, industriale séu de ajutorare, falsii patrioţĭ îţĭ rĕspundŭ, că suntŭ unguresci destule, şi n'ai decâtŭ sĕ te alăturĭ la reuniunile unguresci de aceslŭ soiu.

Décă mai mulţĭ învĕţătorĭ séu preoţĭ punŭ la cale o intrunire, ca sĕ se mai consulte asupra mijlócelorŭ de îmbunătăţire a sórtei lorŭ, séu de îmbunătăţirĭ în interesulŭ scólei şi bisericei, dér uită sĕ aviseze autoritatea respectivă—pentru că, veḍĭ Dómne, aşa se cade în „ţĕrile liberale şi constituţionale“ — solgĕbirĕulŭ apare cu o mustaţă în cerŭ şi cu alta în pĕmêntŭ, sparge întrunirea, pentrucă se face „dacoromânismŭ,“ se „complotéză.“

Mergŭ şi mai departe „liberalii“ şi „patrioţii“ noştri, e destulŭ sĕ dea o comună mai multe semne de viéţă românéscă, prin portŭ, prin petrecerĭ, prin limbă, şi începŭ a striga ca din gură de şérpe, că „valahisarea“ progreséză, că au fostŭ odată atâtea şi atâtea familii unguresci, dér le-au înghiţitŭ Românii, deşi póte că nicĭ sĕmênţă ungurésca n'a fostŭ acolo, séu décă au fostŭ, au luatŭ lumea în capŭ, pentru că erau îmbuibate de „fericirea“ în care se scăldau.

Décă în fine — ca sĕ încetămŭ cu citările, căcĭ prea multe suntŭ — ţĕranii românĭ se adună la vre-o petrecere şi vre-unŭ patriotŭ vrea sĕ trécă la „nemurire“ — se amestecă printre ei, caută cérta cu lumînare, provócă bătaiă, şi „revoluţiunea valahă“ e gata.

Incepŭ apoi foile patriotice, bugetare şi nebugetare, guvernamentale şi oposiţionale, sĕ dea alarmă, că colo e complotŭ, dincolo se face dacoromânismŭ, în cutare locŭ irredentismŭ, în altŭ locŭ revoluţiune, şi câte şi mai câte pericule pentru statŭ sciu născoci „patrioţii“ născuţĭ séu făcuţĭ cu 50 cr. taxă de timbru.

Mai trimite apoi şi biuroulŭ telegraficŭ din Pesta câte-o telegramă orĭ vr'unŭ „patriotŭ“ câte unŭ articulŭ pela foile din strĕinătate salariate anume, şi étă că „patrioţii“ suntŭ spălaţĭ, esŭ curaţĭ ca undelemnulŭ de-asupra apei.

In timpulŭ acesta profită d-lŭ Tisza, profită d-lŭ Trefort, profită şi organele lorŭ de ocasiune, începŭ sĕ plouă ordonanţele, mai desfiinţéză colo o reuniune séu societate, mai trimite dincolo cătane şi gendarmĭ, mai opresce panclice, mai scóte câteva cărţĭ şi charte de prin şcóle, mai ameninţă icĭ, mai ameninţă colo, şi trebşórele mergŭ bine: „liberalŭ“, „constituţionalŭ“ şi „patrioticŭ“.

Din anĭ în anĭ apoi, se mai aprobă şi statutele vre-unei reuniunĭ, se mai dă voiă sĕ se facă şi câte o scólă, şi éraşĭ tobe şi fanfare în ţéră şi 'nstreinătate rĕsună, că mai „liberalŭ“ şi mai „părintescŭ“ guvernŭ, că mai „liberalĭ“ şi mai „drepţĭ“ ómenĭ ca „patrioţii“ nostri nu găsescĭ, de-ai umbla nouĕ ţĕrĭ şi nouĕ mărĭ.

Şi dreptŭ vorbindŭ, nicĭ atâta n'ar face guvernulŭ, décă n'ar sci că totŭ elŭ profită; o face nu de dragulŭ libertăţii séu că-i place ochii Valahului, ci ca sĕ se insinueze la forulŭ mai înaltŭ, la lume, îi e frică că, fiindŭ destulŭ de deochiatŭ, ar puté căpĕta şi migrenă.

Toboşarii dela foile „patriotice“ însĕ, continuă, fără 'ntrerupere ca guvernulŭ, a bate vechiulŭ lorŭ marşŭ, fiindŭ că străinătatea nu-i înţelege „dulcile“ sunete, agită în drépta şi în stânga, caută undurĭ în papură şi pete 'n sóre spre mai marea gloriă a „liberalismului,“ „constituţionalismului“ şi patriotismului“ ungurescŭ.

Nicĭ capulŭ nu-i dóre, că Sĕcuii emigréză de miseriă în România, că industriaşii din Ardealŭ au ḍile de „sĕrbătóre“ de când cu rĕsboiulŭ vamalŭ cu România, că poporulŭ se încovóiă sub greutatea dărilorŭ, că ţéra e 'ngropată în datorii, că învĕţătorii lorŭ cu familii grele au ajunsŭ sĕ se scofâlcească de fóme; astea nu suntŭ lucrurĭ patriotice, suntŭ nimicurĭ.

A agita mereu în contra a totŭ ce nu e ungurescŭ, a despoia poporulŭ nemaghiarŭ împunêndu-i dărĭ pentru Kulturegylet, a face patriotismŭ jidovesce, a înjura surugiesce şi a benchetui kulturegyletesce, étă acte de „patriotismŭ,“ pe care într'adevĕrŭ nu orĭ ce sciu de ómenĭ au darulŭ d'a le împlini.

Impingă-te apoi pĕcatele sĕ-i facĭ atenţĭ la relele ce le princinuescŭ, la cărarea greşită pe care au apucatŭ, la prăpastia ce înşişĭ şĭ-o sapă, că ţĭ-ai găsitŭ beleaua, dicţionarulŭ „patrioticŭ“ e la îndemână, şi epitetele îţĭ curgŭ potopŭ.

Fără voiă, ne-au defilatŭ pe dinaintea ochilorŭ sufletului nostru mâhnitŭ şi amărîtŭ o armadiă nenumĕrată de asemenea neajunsurĭ „patriotice“, când amŭ vĕḍutŭ că nicĭ reuniunea femeilorŭ române, ce s'a înfiinţatŭ în comitatulŭ Huniădórei, n'a rĕmasŭ neatinsă de falşii „patrioţĭ“ şi „liberalĭ“.

Bine că reuniunea are frumosulŭ scopŭ d'a ajuta vĕduve şi fete sĕrace, d'a promova industria de casă, dér nu le place „patrioţilorŭ“, fiindŭ că e românéscă. Aşa ne dă a înţelege guvernamentalulŭ „Magyar Polgar“ din Cluşiu. Şi l'a amărîtŭ şi mai multŭ fierea „patriotică,“ fiindŭ că în discursurile de deschidere a adunării ţinute la 30 Octomvre n, s'a vorbitŭ de Penelopele romane, de columna lui Traianŭ şi „mai cu sémă de regina României Elisaveta, căreia — ḍice fóia cluşiană guvernamentală — i s'a strigatŭ în modŭ demonstrativŭ „sĕ trăiască“! Face apoi următórea observare plină de rĕutate: „Astfelŭ de vorbirĭ constrîngŭ pe guvernŭ sĕ priméscă cu timiditate orĭce reuniune,“ românéscă negreşitŭ.

Ei bine, mărturisimŭ că la atâta rĕutate totŭ nu ne-amŭ aşteptatŭ, cu atâtŭ mai vêrtosŭ că nu Penelope maghiare ne-au păstratŭ portulŭ, nicĭ pe vr'o columnă maghiară nu ne este representatŭ; s'a spusŭ unŭ adevĕrŭ istoricŭ pe care nu e'n stare a-lŭ rĕsturna nicĭ o scólă hunsdorferiană.

Şi ce găsescŭ inimele negre dela „Magyar Polgar“ în faptulŭ, că s'a adusŭ ca esemplu zelulŭ unei Suverane, fiă ea orĭcare, ce-lŭ desvoltă întru înaintarea industriei de casă? Şi cum nu roşescŭ „patrioţii“ a spune asemenea neadevĕrurĭ, că acea Suverană a fostŭ salutată în modŭ demonstrativŭ? Sĕ fi 'năbuşitŭ rĕutatea inimei pretinşilorŭ liberalĭ şi patrioţĭ orĭce simţŭ de ruşine? Sĕ fiă abrutisarea atâtŭ de mare, încâtŭ orĭce scopŭ nobilŭ, umanŭ, care contribue la înaintarea şi bunăstarea poporului, sĕ fiă întêmpinatŭ cu ameninţărĭ, fiindŭ că reuniunea, care şi l'a înscrisŭ în programulŭ ei, e românéscă şi nu ungurésca?

Asemenea apucăturĭ nedemne suntŭ o viuă dovadă, că inimile celorŭ ce se folosescŭ de ele suntŭ atâtŭ de putrede, încâtŭ simţulŭ de umanitate, de dreptate şi de libertate, în genere cultura inimei nu potŭ prinde rădĕcinĭ, pentru că otrava rĕutăţii le spulberă.

Pressa austriacă despre mesagiulŭ tronului

Amŭ reprodusŭ erĭ apreciările pressei unguresci asupra discursului tronului prin care s'au deschisŭ delegaţiunile. Lăsămŭ aḍĭ sĕ urmeze apreciările pressei austriace şi străine:

„Neue Freie Presse“ scrie: Se pare în adevĕrŭ, că în sesiunea din éstŭ anŭ a delegaţiunilorŭ are sĕ se întêmple caracteristiculŭ casŭ, că interesele poporului, strînsŭ legate cu susţinerea păcii, parŭ a fi mai bine păzite în mânile guvernului, decâtŭ în ale aleşilorŭ representanţĭ ai poporului. Amêndoi preşedinţii delegaţiunei au luatŭ la primire, a doua óră, cuvêntulŭ asupra situaţiunii esterne a monarhiei nu numai spre a o descrie cu cele mai posomorîte colorĭ şi a asigura că delegaţiunile suntŭ gata a încuviinţa cele mai marĭ cifre în bugetŭ, ci şi spre a reveni cu unŭ felŭ de fanatismŭ asupra eventualităţii rĕsboiului şi a oferi corónei chiar acum, nentrebaţĭ, averea şi sângele popórelorŭ austro-ungare... Nu e motivŭ a da acestorŭ discursurĭ — dintre care alŭ contelui Tisza dă a se 'nţelege că oratorulŭ nu consimte cu politica lui Kalnoky—o mai mare importanţă, deórece singura lămurire autentică asupra situaţiunii s'a datŭ în discursulŭ împĕratului rĕspunḍêndŭ la anticipatulŭ: Moriamur pro rege nostro!... Discursulŭ imperialŭ nu va deştepta — anume în Ungaria nu — înaltulŭ simţĕmêntŭ de sine, ce a fostŭ atâtŭ de multŭ satisfăcutŭ prin vestitulŭ discursŭ-programŭ alŭ lui Tisza; dér delegaţiunile, care în prima liniă suntŭ păzitorii intereselorŭ cetăţenilorŭ şi ale statului, au tótă causa sĕ sprijinéscă politica precaută şi plină de grijă, esprimată în elŭ. E o politică, care nu sacrifică nicĭ unŭ interesŭ alŭ statului, dér care nu se lasă nicĭ a fi sedusă prin sentimente de impacienţă sacrificândŭ presintele sigurŭ unui viitorŭ nesigurŭ. Cumcă duşmănia naţională contra Rusiei, care încă totŭ dormitéză în fundulŭ inimilorŭ polone şi unguresci, trebue sĕ tacă în astfelŭ de momente, nu mai e nevoiă sĕ accentuămŭ. Ér dela delegaţii germanĭ, credemŭ că putemŭ admite cu siguranţă, că tocmai pentru seriositatea momentului nu vorŭ recunósce altă liniă de conduită, decâtŭ susţinerea şi salutea monarhiei şi că tocmai de aceea vorŭ sprijini politica de pace desemnată în mesagiulŭ imperialŭ.

„Fremdenblatt“ numesce rĕspunsulŭ monarhului vestitorŭ alŭ păcii, dér şi o politică clară şi neclintită: Elŭ va mări încrederea în prudenţa cabinetelorŭ şi a monarhului... Cu aceeaşĭ neclintire, cu care Austro-Ungaria urmăresce susţinerea păcii, cu aceeaşĭ hotărîre urmăresce ea şi apĕrarea intereselorŭ şi a drepturilorŭ sale. Acestea dupĕ mesagiulŭ imperialŭ, coincidŭ cu acelea ale Europei. Monarhia nu urmăresce în Orientŭ planurĭ şi scopurĭ egoistice. Ea stăruesce neclintită a regula cestiunile orientale în înţelegere cu tóte marile puterĭ... Singuraticele fase, formele normale şi efemere ale crisei bulgare trebuescŭ privite cu mai mare linişte... Mesagiulŭ tronului întăresce declaraţiunea ministrului-preşedinte Tisza. Pentru Orientŭ recunóscemŭ tractatulŭ din Berlinŭ. Acesta a ridicatŭ desvoltarea autonomă a popórelorŭ balcanice sub scutulŭ tuturorŭ puterilorŭ la acelŭ principiu, a căruia respectare singură póte promova pacea şi civilisaţiunea în Orientŭ şi pe amêndouĕ sĕ le apere de turburărĭ.

„Presse“ scrie: Mesagiulŭ regalŭ nu e de privitŭ ca pregătire pentru o declarare de rĕsboiu, desvoltă însĕ în liniamente marĭ programulŭ politicei nóstre orientale şi aci zace importanţa lui. Tractatele europene suntŭ fundamentulŭ politicei nóstre, care consideră apĕrarea intereselorŭ nóstre ca o ţintă spre care trebue sĕ se'ndrepte cu tótă puterea. Décă aceste interese suntŭ ameninţate, atuncĭ Austria va sci sĕ 'şĭ susţină cu tóte mijlócele pretenţiunile sale. Faptulŭ că Rusia, cu tótă alianţa celorŭ trei împĕraţĭ, s'a lăsatŭ a fi tîrîtă la o procedere violentă, predomină aḍĭ situaţiunea. Austro-Ungaria trage consecinţele din atitudinea Rusiei şi e întrebare, décă amiciţia celorŭ trei puterĭ se va mai reînoi. O sanare a raporturilorŭ e cu putinţă numai décă Rusia se va supune în privinţa Bulgariei voinţii Europii... Douĕ eventualităţĭ avemŭ în vedere. Ne putemŭ cugeta o întórcere spre mai rĕu, décă Rusia stăruesce pe lângă o politică contrară tractatelorŭ. Şi chiarŭ în acestŭ casŭ încă nu urméză, că statulŭ nostru s'ar simţi constrînsŭ sĕ apeleze

la o decidere cu armele. Sĕ admitemŭ însĕ, ceea ce e mai probabilŭ, că Rusia va ceda, atuncĭ momentana întorsătură pacĭnică nicĭdecum nu ne-ar putea linişti asupra viitorului. Rusia n'ar uita că i-amŭ încrucişatŭ planurile sale... Avemŭ temeiu decĭ sĕ ne pregătimŭ pentru viitorŭ. Acestŭ cugetŭ s'a esprimatŭ către Impĕratulŭ de către cei doi preşedinţĭ ai delegaţiunilorŭ. Aceste cuvinte patriotice ale preşedinţilorŭ vorŭ afla celŭ mai viu rĕsunetŭ în întréga monarhiă.... A sositŭ unŭ momentŭ sĕrbătorescŭ; Austro-Ungaria ia hotarîrĭ pentru viitorŭ.

„Wiener Allg. Ztg.“ ḑice: Despre o atitudine pacĭnică a monarhiei în tóte împrejurările nu e vorbă; numai speranţa se esprimă, că se va putea păstra atitudinea pacĭnică, şi acésta într'unŭ tonŭ care vĕdesce, că Austria preferă rĕsboiului pacea. Resumândŭ în câteva cuvinte discursulŭ tronului, trebue sĕ spunemŭ, că elŭ desaprobă procederea rusă în Bulgaria, arată că răbdarea Austriei are o graniţă, dér esprimă speranţa, că nu se va trece acéstă graniţă.

„Deutsche Zeitung“ scrie: Zace unŭ scopŭ politicŭ de totŭ clarŭ în vorbele împĕratului, că a primitŭ dela tóte guvernele asigurarea de pacĭnice intenţiunĭ. Nu însemnéză acésta, că Rusia a renunţatŭ a păşi în Orientŭ cu armată, cu rĕsboiu? Nu însemnéză acésta, că Austria aşteptă dela Ţarulŭ sĕ întrebuinţeze numai mijlóce pacĭnice şi că nu va întreprinde ocuparea Bulgariei? Impĕratulŭ, vorbindŭ despre principatulŭ „autonomŭ“ alŭ Bulgariei, esprimă scurtŭ şi cuprinḑĕtorŭ, că Austria nu va recunósce nicĭ unŭ protectoratŭ rusŭ în Bulgaria. Prin cuvintele crearea unei stărĭ „legale“ se condamnă monstruósa procedere a generalului Kaulbars, care 'şĭ bate jocŭ de dreptulŭ popórĕlorŭ. Impĕratulŭ Franz Iosef vestesce în modŭ sĕrbătorescŭ, că definitiva regulare a cestiunei bulgare trebue sé se facă cu cooperarea puterilorŭ. Trebue! Asta'i vorbă aspră... Impĕratulŭ Austriei amintesce Maiestăţii Sale Ţarului, că destinele acelei ţĕrĭ, în care se plămădescŭ acum atentate panslaviste sub egida lui Kaulbars, suntŭ puse sub scutulŭ tractatelorŭ europene în care figuréză şi subscrierea domnitorului rusŭ.

„Neues Wiener Igbltt.“ ḑice: Două întrebărĭ erau cu deosebire pe buzele tuturora: Are óre Austro-Ungaria intenţiunea sĕ elupte apĕrarea intereselorŭ ei în Bulgaria, décă va fi nevoiă, cu tóte mijlócele ei de putere materială; şi respinge-se-va cu hotărîre orice felŭ de ocupare rusă a Bulgariei ca unŭ atacŭ la interesele Ungariei? Este monarhia austro-ungară asigurată pentru tóte casurile de sprijinulŭ aliatului ei germanŭ? Mesagiulŭ nu rĕspunde la aceste două întrebărĭ. Manifestaţia monarhului nu putea esprima posibilitatea respingerii pretenţiunilorŭ ruse cu armele 'n mână, căcĭ acésta ar fi fostŭ deja rĕsboiulŭ, dér dorinţa, ca resolvarea crisei bulgare sĕ se facă pe cale pacĭnică în forma corĕspunḑĕtóre tractatelorŭ esistente şi intereselorŭ imperiului nostru, putea sĕ o esprime cu mai puţină precauţiune şi pază; putea sĕ dea espresiune în modŭ mai energicŭ convingerei, că nu va urma o acţiune militară a Rusiei în Bulgaria. Mesagiulŭ trece însĕ cu tăcerea cestiunea ocupaţiunei şi pe aliatulŭ din Berlinŭ... Delegaţii sĕ cerceteze cu bărbăţiă, că óre susţinerea păcii nu s'ar fi pututŭ obţiné prin întrebuinţare de mijlóce, care ar fi pusŭ pe autorii mesagiului în posiţiune sĕ nu înăbuşéscă totŭ ce numai pe departe putea sĕ însemneze o lovitură a simţibilităţii ruse.

SCIRILE ḐILEI.

După o *ordinaţiune* a *ministrului de rĕsboiŭ*, ofiţerii în reservă suntŭ îndatoraţĭ a se presenta în uniformă totdéuna când se află în serviciu. Gagistii lunarĭ in reservă, ca oficerĭ activĭ, precum şi capelanii castrensĭ şi oficerii militarĭ în reservă potŭ purta uniformă la ocasiunĭ potrivite, ceea ce însĕ oficerilorŭ în reservă nu le este iertatŭ, decâtŭ la ocasiunĭ sĕrbătorescĭ, cum d. es. sĕrbătorĭ de ale curţii, parade militare făcute în onórea vre-unui membru din familia împĕrătéscă. Disciplina militară însĕ nu concede militarilorŭ a se presenta în uniformă la adunărĭ séu demonstraţiunĭ politice.

—x—

Lunĭ séra s'a ţinutŭ în Pesta unŭ *consiliu de miniştrii*, care a duratŭ mai multe ore.

—x—

Marţĭ a trecutŭ pe la gara *Braşiovŭ*, mergĕndŭ în *România*, principele *Leopoldŭ de Hohenţollern*, fratele Regelui României.

—x—

In şedinţa dela 6 Noemvre a *reuniunei Ciangăilorŭ* s'a hotărîtŭ sĕ se voteze 900 fl. v. a. pentru ajutorarea bisericelorŭ şi şcólelorŭ unguresci din Bucovina şi România.

—x—

Revocarea decretului de espulsare a d-lui *Secăşianu* ḑice »Magy. Polgár«, că este o apucătură de corteşire din partea d-lui Brătianu, fiind că la 14 Noemvre vorŭ fi alegerile şi apoi n'a voitŭ sĕ-şĭ înstrăineze ómenii, carĭ îlŭ învinovăţiau, că persecută orĭ ce mişcărĭ mai liberale. Despre d-lŭ Sĕcăşianu ḑice »Magy. Polg.“, că acum póte sĕ-şĭ încépă din nou cestiunea cu proclamaţiunile şi încă póte cu mai multŭ succesŭ, avêndŭ o esperienţă din trecutŭ. — Lovesce-mĕ lele'n spate c'unŭ bulgărŭ de iască!

—x—

D-lŭ *Valeriu Severŭ Olariu* din Domanŭ fu promovatŭ sĕptĕmâna trecută la gradulŭ de doctorŭ în medicină.

—x—

In 7 Noemvre era sĕ ardă catedrala din *Strigoniu*. După o grea muncă de o oră, pompierii au isbutitŭ sĕ localiseze şi apoi sĕ stingă foculŭ, ce isbucnise în interiorŭ. Au arsŭ preţióse vestminte preoţescĭ de serviciu, icóne cărţĭ şi alte obiecte.

—x—

Societatea academică *„Iunimea“* din Cernăuţĭ şĭ-a constituitŭ comitetulŭ pentru anulŭ administrativŭ 1886/7 astfelŭ: Preşedinte: Isidorŭ Stefanelli, stud. jur; vice-preş. Georgiu Turtureanu, studentŭ juristŭ; secretarŭ: Petru Barbu, teologŭ; secretarŭ II: Constantinŭ Chiricescu, teologŭ; cassarŭ: Cornelŭ Hominca, stud. jur.; controlorŭ: Nicolau Blându, stud. jur.; bibliotecarŭ: Dimitrie Popoviciu, stud. filos.; economŭ: Dimitrie Procopovicĭ, stud. jur.

—x—

D-nii *D. Brătianu*, şi *L. Catargiu, G. Vernescu*, şefii oposiţiunei din România, au adresatŭ către alegĕtorĭ unŭ manifestŭ, în care îĭ învită sĕ voteze la alegerile consilielorŭ comunale contra partisanilorŭ guvernului.

—x—

Cetimŭ în „Resboiulŭ«: In curêndŭ va începe sĕ funcţioneze în Bucurescĭ *a fabrică de luminărĭ de stearinŭ* după sistemulŭ celŭ mai nou şi pe o scară mare. D. Pavelŭ Hagi Ioanŭ, mare proprietarŭ din calea Văcărescĭ, şi care are deja o fabrică de săpunŭ, a înfiinţatŭ pe cheiulŭ dreptŭ alŭ Dâmboviţii, la spatele abatoriului şi o fabrică de lumânărĭ, şi peste vre-o două lunĭ de ḑile vomŭ avea plăcerea sĕ vedemŭ produsele ei. D. P. H. Ioanŭ n'a cruţatŭ nimicŭ atâtŭ în ceea-ce privesce stabilimentulŭ şi maşinăriile, câtŭ şi în ceea ce privesce, materialulŭ.«

—x—

Astă séră Joi, *trupa teatrală germană* va juca »Gasparone“, mare operetă în 3 acte de F. Zell şi R. Genée, musica de Carl Millöcker. Sâmbătă se va juca, pentru ânteia dată, „Demetrius“; tragediă în 5 acte de Friedrich Schiller, întregită de Dr. Heinrich Laube.

Miseria învĕţătorilorŭ ungurĭ.

Amŭ amintitŭ în unulŭ din numerii trecuţĭ ai foiei nóstre, că învĕţătorii poporalĭ unguresci dela scólele comunale din comitatulŭ Ciucului au petiţionatŭ la directoratulŭ centralŭ scolasticŭ din comitatulŭ Treiscaune, ca sĕ le esopereze dela ministrulŭ instrucţiunei publice plătirea salarielorŭ restante învĕţătorescĭ de pe anulŭ trecutŭ scolasticŭ, arătândŭ, că din 7745 fl., cu câtŭ erău socotite salariele a 22 învĕţătorĭ comunalĭ, erau pe timpulŭ acela în restanţă încă 3982 fl. 90 cr. v. a., adecă mai bine de jumĕtate.

Totŭ aşa de tristă îi se scie lui „Ellenzék,« că este şi sórtea învĕţătorilorŭ din comitatulŭ Odorheiului. Invĕţătorii din cerculŭ Homorodului alŭ acestui comitatŭ au adresatŭ de-a dreptulŭ ministrului-preşedinte o petiţiune, în care se ḑice între altele:

»Permiteţi-ne sĕ vĕ spunemŭ, că noi, carĭ muncimŭ la aceste scóle, în înţelesulŭ strînsŭ alŭ cuvêntului flămênḑimŭ, răbdămŭ frigŭ, suntemŭ sdrenţoşĭ, cu unŭ cuvêntŭ: n'avemŭ sĕ îmbucămŭ nicĭ o bucatură şi nu este a nóstră nicĭ cămaşa de pe noi; cu tóte acestea toţĭ, afară de doi inşĭ, suntemŭ împovăraţĭ cu familii grele...

»Noi nu ceremŭ ca alţii, ca sé ni-se măréscă salariele; pentru că din salariele ce le avemŭ amŭ puté trăi, décă le-amŭ primi punctualŭ şi regulatŭ, dér tocmai într'asta stă nĕcazulŭ, că salariele nu le primimŭ regulatŭ, nicĭ din partea respectivelorŭ comune, nicĭ din partea ajutorului acordatŭ de statŭ.

Din partea comunelorŭ nu ne primimŭ salarulŭ regulatŭ din causă că taxa pentru învĕţămêntŭ totdéuna începŭ sĕ o adune la finea anului scolasticŭ. Arunculŭ de 5% dare îlŭ adună separatŭ, nu colectorulŭ de dare, ci o persónă deosebită şi acésta se întêmplă fórte încetŭ şi târḑiu, din care causă comunele nicĭodată nu se află în posiţiă de a puté plăti regulatŭ pe învĕţătorŭ.

Pentru aceea, partea aceea din salariele nóstre, pe care arŭ trebui sĕ o plătéscă comunele sub titlulŭ: taxă pentru învĕţămêntŭ, dare de 5% etc. totdéuna o primimŭ în urmă, trecêndŭ de pe unŭ anŭ pe altulŭ, şi în rate aşa de micĭ, d. e. de câte 2, 5, 10 fl., încâtŭ omulŭ n'are nicĭ unŭ folosŭ de acei banĭ; ba o ḑicemŭ, că şi până acum nu totalulŭ de 3—400 fl. salarŭ anualŭ, ce ne este promisŭ în rate lunare anticipative, ci ceea ce ne-a nutritŭ şi susţinutŭ pe noi a fostŭ acea sumuliţă, pe care sub titlulŭ de ajutorŭ de statŭ o primeamŭ dela guvernŭ la începutulŭ fiă-cărui anŭ scolasticŭ?

„De vreme ce însĕ în anulŭ trecutŭ scolasticŭ ajutorulŭ de statŭ nu ni-a sositŭ, a trebuitŭ sĕ ne băgămŭ în datorii, socotindŭ că vomŭ plăti când ne va veni ajutorulŭ de statŭ. Ajunşĭ în nisce împrejurărĭ ca aceste, amŭ trecutŭ de pe o ḑi pe alta până s'a împlinitŭ anulŭ, făcêndŭ datorii una peste alta«.

„Ce-i dreptŭ, acum nĭ-a sositŭ jumĕtate din ajutorulŭ de statŭ, dér nicĭ aceea n'amŭ pututŭ, sĕ ne procurămŭ cu ea pânea de care avemŭ trebuinţă, orĭ sĕ

FOILETONU.

Luna

în spiritulŭ creatorŭ alŭ poporului românŭ.

(Urmare)

Diana antică avea putere de a transforma pre omŭ; aşa pre Acteone îlŭ transformà în cerbŭ. Ea avea puterea farmecelorŭ. Intocmai are putere şi Diana din ḑiua de adḑĭ — numită Iléna Cosânḑiana. Căcĭ:

Hai Ilénă la poiană
Sĕ săpămŭ o buruiană,
Buruiana macului
Sĕ o dămŭ bărbatului,
Sĕ totŭ dórmă, dórmă dusŭ
Până sórele-o fi susŭ.

Decĭ în astă măestriă Iléna Cosânḑiana e egală cu Circe, Medea, Minerva şi Diana. Poporulŭ daco-românŭ a făcutŭ din Diana cea mai frumósă fiinţă, elŭ a uitatŭ frumseţea Vinerei şi a Junonei; a numit'o Iléna Cosânḑiana, ce a cuprinsŭ în sine conceptulŭ şi ideea de cea mai frumósă fiinţă femenină sub sóre. Aşa elŭ ḑicea Ilénei:

Iléna Cosânḑiană
Din cosiţă rujă-i cantă
Din peptarŭ mărgăritarŭ. Séu:

Ilénă Sîmḑiană
Cosiţă de aurŭ,
Pre unde se ivesce
Câmpulŭ înverḑesce
Flórea înfloresce.

Fĕtŭ-frumosŭ — Phoebus-formosus — a umblatŭ sĕ se căsĕtoréscă cu soru-sa Iléna Cosânḑiana; adecă sórele cu luna — Apolline cu Diana. — Acésta se esplică aşa: Sórele percurgĕndŭ calea pre ceriu, nicĭ când nu a pututŭ sĕ ajungă luna i. e. sĕ o ia în căsĕtoriă. De unde şi adĭ sórele şi luna stau separaţĭ unulŭ de altulŭ. La acestŭ locŭ se explică apoi verguria Dianei, carea i-a fostŭ promisă de tatălŭ sĕu Joe, de carea Horaţiu ḑice:

Testis mearum centi-manus Gias
Sententiarum, notus et integrae
Tentator Orion, Dianae
Virginea domitus sagitta.*)

E aprópe de miratŭ conservarea cultului Dianei la poporulŭ românŭ până în ḑiua de adḑĭ în unŭ modŭ aşa viu şi puternicŭ. Intr'adevĕrŭ, se vede că Diana antică la străbunii noştrii a fostŭ în mare adorare, deórece cultulŭ ei era aşa de observatŭ chiar la străbunii noştri veniţĭ din Italia în Dacia, încât până mai în timpurile recente se totŭ află o mulţime de inscripţiunĭ privitóre la Diana pre pămêntulŭ locuitŭ de Românĭ. Şi precum antica Diana era Ḑeitatea lunii, ĕstŭ modŭ Cosânḑiana e tipulŭ prin care se simboliséză luna şi lumina. Ĕtă déră pentru ce amŭ scrisŭ puţinŭ şi despre Iléna Cosânḑiana, cu tóte că noi avemŭ de a face cu luna.

Diana era ḑeiţa vênatului, avea cânĭ şi arcŭ şi umbla despletită, orĭ cu cosiţele în josŭ. — Când e lună umblă, séu celŭ puţinŭ potŭ vêna vênătorii; cânii latră adeseorĭ la lună nóptea şi umblă departe pre hotarŭ lătrândŭ. Diana este ḑîna pădurilorŭ, bercurilorŭ, apelorŭ, lacurilorŭ, în carĭ se scaldă. Luna trimiţêndu-şĭ tainicele sale raḑe, prin pădurĭ şi bercurĭ, acelea facŭ deosebite tipurĭ şi umbre, ce ar cugeta omulŭ, că suntŭ fiinţe măiestre (stafii, năluce şi ḑîne de nópte); luna îşĭ scaldă raḑele sale în ape, lacurĭ şi mare. Diana séu Cosânḑiana are putere preste lucrurile naturii, póte fermeca şi transforma pre omŭ. Luna face pre lunaticĭ sĕ umble tótă nóptea şi vré óreşĭ-cum a-i atrage la sine; ea are influinţă asupra mării, causândŭ fluxŭ şi refluxŭ; la lună se facŭ farmecile şi dragostile; la lună jócă Elele şi Măiestrile, după cum s'a creḑutŭ acésta şi de străbunii noştri.

Iam Cytherae choros ducit Venus imminente Luna,
Junctaeque Nimphis Gratiae decentes,
Alterno terram quatiunt pede*), etc. etc.

Jidovii — după a lorŭ cabalistică — credŭ că nu e bine a umbla când cresce, orĭ decresce luna. Vede orĭ ce omŭ, că luna are influinţă asupra lucrurilorŭ naturii; ea are influinţă asupra destinelorŭ omenescĭ şi e în necsŭ metafisicŭ cu omulŭ şi cu individualitatea sa sufletéscă. Nu arareorĭ auḑimŭ ḑicêndu-se: In rea lună m'am mai născutŭ! De aci magia la Egiptenĭ şi Inḑĭ sĕ făcea după luna în care s'a născutŭ cineva, avêndŭ vrăjitorulŭ unŭ cercŭ divisŭ în 12 séu şi în 10 părţĭ şi fiăcare parte representândŭ o lună, avea profeţia sa. Apoi cei ce locuescŭ în imediata apropiere de poporŭ vorŭ fi auḑindŭ de multe orĭ pe muierĭ căindu-se, că le-a scosŭ cloşca pui în lună nouă, când adecă toţĭ vorŭ muri. Séu nu sciţĭ, că Românulŭ nu-şĭ sémĕnă grâulŭ în lună nouă

*) Horaţiu, Lib. III Carminum. (Carmen IV)

*) Horatius Flaccus, Lib. I Carmen IV ad Sestium.

ne răfuimŭ datoriele, spre care scopŭ nicĭ pe jumĕtate nu este de ajunsŭ. Fiă-care dintre noi a rĕmasŭ cu datoria după capŭ, avêndŭ a plăti o camătă mare. Acum însĕ nu mai putemŭ învinge nicĭ cu plătirea cametelorŭ, pentrucă din ce biétă amŭ avutŭ amŭ scăpătatŭ şi acum nĭ-amŭ perdutŭ şi creditulŭ şi omenia. Ca de esemplu potŭ servi următórele casurĭ:

„Unŭ bravŭ colegŭ învĕţătorŭ alŭ nostru, care are salarŭ de 300 fl, şi lângă elŭ o familiă de 8 membri, din causa întârḑiărei ajutorului de statŭ a făcutŭ o datoriă de 200 fl. Fiindŭ însĕ că nu mai putea învinge cu plătirea intereselorŭ, a fostŭ acusatŭ şi a trebuitŭ sĕ plătéscă spesele procesului cu 60 de florenĭ. Unŭ altŭ confrate învĕţătorŭ de alŭ nostru, care duce o viéţă totŭ aşa deĭ modestă, nefiindŭ în stare a satisface aşteptăriorŭ tuturorŭ creditorilorŭ sĕi, fŭ atacatŭ din partea acestora publice în drumŭ şi, înjurându-lŭ cu numele de mincinosŭ, înşelătorŭ, — l'au bătutŭ. Ba s'a întêmplatŭ şi aceea, că unŭ confrate învĕţătorŭ fŭ cercetatŭ în şcólă, în timpulŭ prelegerei, pentru plătirea unei merţe de bucate, şi fiindcă şi de astă-dată a fostŭ silitŭ se se róge de creditorulŭ sĕu, ca sĕ-lŭ aştepte până 'i va sosi plata, şi lui i-au strigatŭ acolo, în şcólă, mincinosŭ şi înşelătorŭ".

„Dér nu vomŭ descrie şi mai departe miseria, pentru că şi aşa nu s'ar afla condeiu, care s'o pótă descrie pe cum se cuvine. E de ajunsŭ ca omulŭ sĕ o védă, şi cine o vede e cu neputinţă sĕ nu-lŭ ajungă compătimirea faţă cu sórtea nóstră".

Se mai ḑice în acéstă cerere, că pe lângă ministrulŭ instrucţiunei publice s'a stăruitŭ din tóte puterile, dér abia acordându-se jumĕtatea din salarŭ, dimpreună cu ea li s'a datŭ şi acelŭ neaşteptatŭ rĕspunsŭ, că finanţele statului nu permitŭ sĕ li-se plătéscă şi cealaltă parte din salarŭ. Invĕţătorii au credutŭ, că ministrulŭ preşedinte n'are scire despre miseria lorŭ şi de aceea s'au adresatŭ de-a-dreptulŭ la elŭ. Petiţiunea s'a subscrisŭ de trei membri din comitetŭ şi s'a trimisŭ la ministeriu la începutulŭ lui Augustŭ. Rĕspunsulŭ până acum ne este necunoscutŭ.

Er kulturegyletistii facŭ banchete şi Trefort şcóle de statŭ în comune românescĭ!

Ultime scirĭ.

Londra, 9 Noemvre. Marchisulŭ Salisbury a visitatŭ erĭ pe regina în Windsor. „Times" crede, că acéstă visită neaşteptată a premierului stă în legătură cu primirea unorŭ *importante depeşĭ asupra cestiunei bulgare.* Numitulŭ ḑiarŭ ḑice, că o escelentă înţelegere esistă între Austro-Ungaria şi Anglia, carea prin presenţa lui White la Constantinopolŭ e în posiţiune a oferi unŭ fórte puternicŭ ajutorŭ în organisarea unei combinaţiunĭ, căreia Rusia abia îi va putea resista. Ingâmfarea rusă séu trebue sĕ se sfărîme înaintea unei combinaţiunĭ a statelorŭ dunărene, séu ar suferi Rusia perderĭ seriόse.

Sofia, 9 Noemvre. *Doi Zankoviştĭ, carĭ pregătescŭ o revoltă, au fostŭ prinşĭ şi predaţĭ tribunalului militarŭ.* S'a publicatŭ pricasulŭ prin care se elimineză din serviciu conjuraţii principalĭ, puşĭ de curêndŭ în libertate, maiorii Gruev şi Stojanov, căpitanii Benderev, Slatarski, Karavelov, Krdjev şi Zafirov.

Ternova, 9 Noemvre. *Rebelii din Burgas au fostŭ condamnaţĭ de tribunalulŭ militarŭ la 15 anĭ închisóre. Asupra lui Nabukov s'a pronunţatŭ pedépsa cu mórte.*

Londra, 9 Noemvre. Deşi Rusia a renunţatŭ la idea, d'a ocupa Bulgaria cu unŭ corpŭ de trupe, ţine cu tóte astea strînsŭ la planulŭ, d'a obţiné érăşĭ supremaţia în Bulgaria prin alte mijlóce. Inainte de tóte pretinde Rusia dreptulŭ d'a numi pe ministrulŭ de rĕsboiu şi pe toţĭ oficerii.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

TÎRNOVA, 11 Noemvre. — *Sobrania s'a întrunitŭ erĭ înainte de améḑĭ la 11 óre şi a alesŭ pe prinţulŭ Waldemar de Danemarca principe alŭ Bulgariei. Sobrania a lăsatŭ pe séma guvernului sĕ numéscă si sĕ hotărască numĕrulŭ persónelorŭ deputaţiunei ce are sĕ fiă triméşă la prinţulŭ Waldemar.*

LONDRA, 11 Noemvre. — *Salisbnry a condamnatŭ,* într'unŭ discursŭ la banchetŭ, *conjuraţiunea contra principelui Bulgariei.* Ḑise, că Europa a privitŭ amesteculŭ în drepturile poporului independentŭ cu viu regretŭ; de altmintrelea interesele Angliei nu suntŭ prin acésta atinse. Austro-Ungaria ia parte însemnată în cestiunea bulgară, sfaturile ei esercită o mare influinţă asupra cabinetului britanicŭ. *Oratorulŭ încheià cu speranţa, că nu se va turbura pacea.*

TÎRNOVA, 11 Noemvre. — *Regenţa adresà o telegramă la Cannes, către prinţulŭ Waldemar, care petrece acolo. O deputaţiune de şése membri, care sĕ-lŭ informeze despre alegere, plécă poimâne. Caravelov a demisionatŭ*

LONDRA, 11 Noemvre. — Parlamentulŭ s'a amânatŭ din nou pe ḑiua de 9 Decemvre.

DIVERSE.

Unŭ omorŭ curiosŭ. — Locuitorulŭ Ştefanŭ Postaşŭ din Câmpina, jud. Prahova, avêndŭ în zăcere de mai multe lunĭ pe soţia sa şi vĕḑêndŭ că după tóte căutările ce i-a făcutŭ, prin ţinere chiar şi la spitalulŭ din Ploescĭ, nu se mai însănĕtoşéză, 'şĭ-a pusŭ în minte sĕ curme cu aceste suferinţe şi a înjunghiat'o cu cuţitulŭ, pătrunḑêndu-i inima, ceea-ce i-a causatŭ imediatŭ mórtea. Criminalulŭ se află datŭ pe mâna justiţiei.

Unŭ oraşŭ care se cufundă. —Oraşulŭ Kladno, din Boemia, care are o populaţiă de 15000 ómenĭ, este ameninţatŭ a fi distrusŭ. Vechea biserică, ospelulŭ comunalŭ, mai multe scolĭ şi aprópe 60 de case particulare, suntŭ în mare periculŭ. Strade întregĭ se scufundă încetulŭ cu încetulŭ, şi unele cartiere din oraşŭ, considerate până aci ca în mare siguranţă, suntŭ acum ameninţate. Oraşulŭ este construitŭ pe nisce întinse mine de ferŭ şi de cărbunĭ, carĭ au fostŭ esploatate fără ca sĕ se preocupe cineva de siguranţa locuitorilorŭ. O comisiune a ordonatŭ suspendarea lucrărilorŭ în patru puncte şi evacuarea caselorŭ ameninţate.

Masacrarea crestinilorŭ în Africa centrală. — O depeşă din Zanzibarŭ dela sfêrşitulŭ lunei din urmă a anunţatŭ, că unŭ mare numĕrŭ de creştinĭ au fostŭ masacraţĭ la Uganda, din ordinulŭ regelui Mwanga. Acéstă noutate este confirmată de corespondinţele din Africa centrală aduse de curierulŭ de Zanzibarŭ. Cele dintâiŭ persecuţiunĭ au începutŭ în luna lui Iunie. Unŭ mare numĕrŭ de creştinĭ, adecă de indigenĭ convertiţĭ la creştinismŭ de misionarii englesĭ, au fostŭ torturaţĭ, mutilaţĭ şi omorîţĭ cu lăncĭ. Treiḑecĭ şi doi dintre ei au fostŭ arşĭ de vii. De atuncĭ creştinii suntŭ mereu persecutaţĭ în Uganda, astfelŭ că nimenĭ nu mai póte avé în mână vre-o fóie cu câte-va pasagii din evangeliă, rugăciune séu cântecŭ religiosŭ, fără a se espune la cele mai marĭ pericole. Misionarii nu spunŭ nimicŭ despre aceea ce a făcutŭ pe regele negru sĕ fiă atâtŭ de furiosŭ contra creştinismului şi creştinilorŭ.

Vânătóre de balene. — Guvernulŭ americanŭ a oferitŭ o cupă de argintŭ căpitanului M. Neil, din marina englesă, care a scăpatŭ dela mórte pe şése marinarĭ în condiţiunile cele mai estraordinare. Aceştĭ marinarĭ făceau parte din echipagiulŭ vasului americanŭ »Mary E. Simmons", care făcea vênătóre de balene. Ei se aflau pe o barcă, la o distanţă de cincĭ-ḑecĭ leghe de Capulŭ Verde, când aruncară cârligele şi apucară o balenă. Acésta însĕ îi trase departe după ea, la o distanţă fórte mare, astfelŭ că nu putură sĕ 'şĭ mai găséscă vasulŭ. Eĭ nu mâncaseră şi nu bĕuseră nimicŭ de mai multe ḑile, când fură găsiţĭ şi scăpaţĭ de căpitanulŭ M. Neil.

Merlatti, rivalulu luĭ Succi. — Comitetulŭ însărcinatŭ sĕ supravegheze pe Stefano Merlatti, care are sĕ nu mănânce nimicŭ în timpŭ de cinḑecĭ de ḑile, a hotărîtŭ în unanimitate ca esperienţa sĕ urmeze, avêndŭ în vedere condiţiunile escelente în care se află acestŭ subiectŭ atâtŭ de interesantŭ. Merlatti a mai scăḑutŭ cu vr'o trei kilograme. Secreţiunile sale presintă modificările cele mai ciudate. Observaţiunile medicale suntŭ făcute de mai mulţĭ doctorĭ şi alţĭ învĕţaţĭ, carĭ vinŭ cu grămada pentru a visita pe Merlatti.

Scrisóre de adio. — Acţiunea se petrece în sînulŭ familiei unui bancherŭ din Viena şi se povestesce astfelŭ: Bancherulŭ N. fŭ cuprinsŭ de grijă vĕḑêndŭ pe servitorulŭ fiului sĕu, că sĕ apropiă iute spre a'i şopti la ureche: »Vĕ rogŭ, nu vĕ speriaţĭ, dér — dér trebue sĕ mĕrţurisescŭ că morŭ de frică. Coconaşulŭ a trimesŭ adinéorĭ — a trimesŭ o scrisóre către amanta sa prin Arapulŭ celŭ micŭ." Bĕtrânulŭ sună clopoţelulŭ şi strigă către lacheu: »Aleargă după Arapŭ şi adu'mĭ scrisórea dela dînsulŭ.« — »Nu'lŭ mai póte ajunge — murmură servitorulŭ coconaşului — căcĭ băiatulŭ celŭ negru a plecatŭ de 10 minute şi e iute de piciorŭ. Dér sciu ce e în scrisóre. Măria ta, este o scrisóre de adio.« — „Atuncĭ atâtŭ mai bine!" — »Ba nu; coconaşulŭ s'a închisŭ în camera sa şi a încărcatŭ revolverulŭ. Mĕ temŭ că vomŭ ajunge prea târḑiu, tocmai îşĭ făcea rugăciunea, când amŭ alergatŭ aicĭ.« Bĕtrânulŭ sărì iute şi plecà fuga; în coridorŭ se luà după dînsulŭ mama, unchiu, o cumnată şi trei nepóte. Ei găsiră pe tînĕrulŭ palidŭ, reflectândŭ asupra problemelorŭ de viéţă şi mórte — „Fiulŭ meu!" esclamà muma! — »Ce ai de gândŭ?" strigà tata. Cele trei nepóte leşinară; şi cumnata era aprópe de istericale, când întră lacheulŭ suflândŭ greu, cu scrisórea în mână. Arapulŭ întârḑiase pe drumŭ bêndŭ o ţuică. Nefericitului părinte îi tremura mânile deschiḑêndŭ scrisórea, în care cetì:" Dragă Miţo; mai amŭ sĕ facŭ numai o scenă bĕtrânului meu dér în douĕ ceasurĭ sunt de sigurŭ la tine şi credŭ că banĭ nu ne vorŭ lipsi. Adio! Alŭ tĕu Mitică."

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ **Dr. Aurel Mureşianu**

şi nu vrea sĕ taiă porcii în lună nouă, decâtŭ numai (în Ramânia) la Ignatŭ, temêndu-se că-i vorŭ mânca vermii slănina? Cine va nega déră, că Diana séu Iléna Cosânḑiana nu e una cu luna cea bălae de pe ceriu?

Iléna Cosânḑiana se arată ca o fiinţă pré frumósă şi atrăgĕtóre; chiar aşa şi luna; căcĭ:

Poruncitu-mĭ-o mândra
Sĕ mĕ ducŭ păn'la dênsa;
Duce-m'aşĭ ca şĭ-unŭ nebunŭ
Pe-o prăjină de alunŭ;
Trecui valea, morŭ de sete,
Mĕ'ntêlnescŭ cu douĕ fete,
Amêndouĕ-n bérte nouĕ
Săruta-le-aşĭ pe-amêndouĕ
Dér pe una totdéuna:
Că-i frumósă ca şi luna!

Diana e sora lui Apolline (Cosânḑiana e sora lui Fĕtŭ frumosŭ), luna e sora sórelui, cum amŭ vĕḑutŭ din legendele anteriόre, ce se confirmă şi prin numirea de: »Sora Sórelui," precum:

Pe sub sóre
Sóţă n'are:
Numai Sora Sórelui
Şéde-n pórta raiului. Séu din ghicitura:

Este unŭ frate şi unŭ sorŭ,
Se uită unulŭ la altulŭ cu multŭ dorŭ;
Şi în vecĭ totŭ pribegescŭ,
De întêlnitŭ, nu se întêlnescŭ "

Diana e fiinţă castă, vergură, asemenea şi luna, căcĭ:

Sânta lună,
Cu cunună,
Nu'i cunună de mirésă
Cununa-i de flóre-alésă:
Cununa e de fetiă
De fetiă pe veciă.

Diana s. Il. Cosânḑiana dispune de tóte animalele: ea le fixéză timpulŭ, când şi unde sĕ se ducă. Asemenea şi luna: Este luna lupilorŭ, luna pescilorŭ (când înflorescŭ spinii şi clocescŭ pescii), luna ciórelorŭ, luna purecilorŭ, luna graurilorŭ; apoi luna fragilorŭ, a bureţilorŭ şi luna ogorului.

Joe a datŭ Dianei 80 de Nimfe. Dér noi putemŭ ḑice că Elele séu Miluitele şi Măiestrele, rĕmase la poporulŭ românŭ până aḑĭ, suntŭ acelea Nimfe ale Dianei. Se spune despre acestea Ele, că locuescŭ în părţile cele mai frumóse ale naturii: prin bercurĭ, liveḑĭ mândre, rîurĭ adumbrite şi pe acı ele umblă săltândŭ, torcêndŭ şi cântândŭ. Elele răpescŭ tinerĭ frumoşĭ, precum au răpitŭ Elele antice pe Hylas din Missia. La Grecĭ, Nimfele de apă s'au numitŭ: „Nereide«; la Românĭ: »Féta apei." Cele de pădure: „Bachantine« séu »Eleide,« la Românĭ: »Féta pădurii" (cu pĕrŭ până'n călcâe). Cele de arborĭ: »Driade«. Poporulŭ daco-românŭ are o speciă de Nimfe numite: »Frumuşele", „Frumóse", „Ele« şi „Miluite," carĭ nu suntŭ alta decâtŭ Bachantinele şirete. După cum ne spune traḑiţiunea poporală, acestea Ele arŭ umbla jucândŭ, avêndŭ în mijloculŭ lorŭ „cimpoierulŭ" séu ceteraşulŭ. Cu dreptŭ amŭ puté referı la acestea Frumuşele cânteculŭ lui Horaţiu.

Graţia cum Nimphis, geminisque sororibus audet
Ducere nuda choros.*)

Suntŭ unii ómenĭ aşa dişĭ *„dintru iele"*, »din iele,« »luatŭ din iele,« despre carĭ se povestesce, că respectivii pacienţĭ arŭ fi auḑitŭ cânteculŭ Elelorŭ séu cimpoiulŭ cimpoierului. Dér poporulŭ crede, că cine aude bine musica Elelorŭ, acela móre de grabă, orĭ cade în grea lingóre. Diana cu Nimfele ei avé putere de a fermeca séu transforma pe omŭ. In tocmai şi Elele séu Măiestrele nóstre!... Ele potŭ fura feciorĭ şi a-i transforma apoi cu totulŭ; de acestea Ele se temŭ fórte muierile a'şĭ lăsa copii micĭ în légănŭ, ca nu cumva sĕ vină (féta pădurii) şi sĕ i-lŭ schimbe. Décă copilulŭ rĕmasŭ singurŭ devine bolnăviciosŭ, plângăreţŭ, maică-sa crede că de bună sémă îi este schimbatŭ copilulŭ. Crede poporulŭ nostru că acestea Ele s. Măiestre în nóptea spre ḑiua de Ispasŭ se batŭ pe hotarŭ**), sărindŭ, cântândŭ şi ţipândŭ. — De acestea Măiestre pórtă frică Căluşerii (Colis-sarii) de unde în séra de Ispasŭ iau aiŭ (usturoiu) şi pene de păunŭ: mĕsurĭ dreptŭ profilactice contra Măiestrelorŭ, ca sĕ nu-i fure, orĭ sĕ le ia puterile séu sĕ-i înlemnéscă. Când căluşerii plécă, ceteraşulŭ le trage *„cânteculŭ Elelorŭ"*, când căluşerii jócă rotogolŭ ér Vătafulŭ (Vates) le dă câte trei lingurĭ de apă.

(Va urma.)

*) Horaţiu, ad L. M. Torquatum.

**) In unele locurĭ se crede că în séra spre Sângeorzŭ.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 10 Noemvre st. n. 1886.

Rentă de aurŭ 4%	102 50
Rentă de hârtiă 5%	92 50
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	151.40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	99.40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	127 —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	115 —
Bonurĭ rurale ungare	105.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	105.—
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	105.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	105.—
Bonurĭ rurale transilvane	104 60
Bonurĭ croato-slavone	105 50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	122.—
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	124.50
Renta de hârtiă austriacă	83.60
Renta de arg. austr.	84 50
Renta de aurŭ austr.	113 25
Losurile din 1860	138 50
Acțiunile băncei austro-ungare	871.—
Act. băncei de creditŭ ung.	292.25
Act. băncei de creditŭ austr.	282.50
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.91
Napoleon-d'orĭ	9.90
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.30
Londra 10 Livres sterlinge	125.25

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 26 Octomvre st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	92—	93—
Renta rom. amort. (5%)	$94\frac{1}{4}$	$94\frac{1}{2}$
» convert. (6%)	$88\frac{1}{2}$	89—
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	33—	35—
Credit fonc. rural (7%)	$103\frac{1}{2}$	104—
» „ „ (5%)	$87\frac{1}{2}$	88—
» » urban (7%)	$100\frac{1}{2}$	101—
» » » (6%)	92—	93—
» » » (5%)	84—	$84\frac{1}{2}$
Banca națională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	16.—	16.25
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.02—	2.03

Cursulu pieței Brașovŭ

din 11 Noemvre st. n. 1886.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.44	Vênd.	8.46
Argint românesc	»	8.36	»	8.40
Napoleon-d'orĭ	»	9.87	»	9.89
Lire turcescĭ	»	11.22	»	11.25
Imperialĭ	»	10.22	»	10.25
Galbenĭ	»	5.89	»	5.91
Scrisurile fonc. »Albina»	»	100.50	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	117.—	»	118.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Nr. 1107—1886.
a. f. sc. c. d.

Licitațiune pentru esarendare.

Scalda dela „Valea vinului“ 1 óră departare de Rocna vechiă, se va da în arendă cu prețulŭ de 10 (dece) fl. pe anŭ, pe timpŭ de 20 (douĕ-decĭ) de anĭ, începêndŭ din 1 Ianuariu 1887, dér cu indatorire din partea arendatorului, ca sĕ facă din nou întrégа scaldă adecă și basinele, și totŭ ce se ține de ele, și la unŭ locŭ acomodatŭ și corĕspundĕtorŭ isvórelorŭ ei, celŭ puținŭ în estensiunea, în care suntŭ astădĭ.

Pe loculŭ de 4 jugăre alŭ fondului de stipendie, pe care se află și scalda, arendatorului îĭ va fi permisŭ a edifica din alŭ sĕu, fără vre-o rebonificare, ospetăriă și întocmirĭ accidentalĭ la aceea, séu de pĕtră séu cărămidă, séu de bârne de molidŭ, carĭ după espirarea arendei vorŭ rĕmânea proprietate a fondului de stipendie. Vadiulŭ spre a puté participa la licitațiune va fi 20 fl. v. a.

Terminulŭ pentru licitațiune se pune pe 19 Decemvre 1886 dela 9 până la 11 înainte de amédĭ, până când se primescŭ și oferte în scrisŭ, timbrate, sigilate și provĕdute cu vadiulŭ de 20 fl. v. a.

Informațiunĭ mai de aprópe se dau aicĭ în órele dela 8—12 óre diminéța, și dela 3—6 după amédĭ până la dіua licitațiunei.

Din ședința comisiunei administrătóre de fondurile scolastice centralĭ districtualĭ.

Năsĕudŭ, 16 Octomvre 1886.

Președintele: **Ionŭ Ciocanu.** Secretarŭ: **Ioachimŭ Mureșianu.**

Láttam:

Beszterczén, 1886 évi November hó 1-én. 1—2

Br. Bánffy Dezsö, főispán, királyi biztos.

Nr. 1225/1886
a. f. sc. c. d.

Escriere de concursŭ.

Pentru ocuparea postului de perceptore la fondurile scolastice centralĭ, districtulŭ Năsĕudŭ, se escrie concursŭ cu terminulŭ pe 31 Decemvre, 1886 până la 6 óre séra, până când doritorii de a avé acelŭ postŭ, cu care e împreunatŭ salariulŭ de 600 fl. v. a. pe anŭ vorŭ avé a-șĭ da suplicele la subscrisa comisiune, de óre-ce mai târdіu nu se vorŭ primi. Concurenții vorŭ avé a dovedi, că sciu manipula cu banĭ la cassă și a porta socotelele și cărțĭ de evidență.

Din ședința comisiunei administrătóre de fondurile scolastice centralĭ din districtulŭ

Năsĕudŭ, 16 Octomvre 1886.

Președintele: **Ionŭ Ciocanŭ.** Secretarulŭ: **Ioachimŭ Mureșianu.**

Láttam:

Beszterczén, 1886 évi November hó 1-én.

Br. Bánffy Dezsö.

főispán, királyi biztos. 1—3

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela I Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	4.50	—	—
Predealŭ	—	9.32	—	—
Timișŭ	—	9.56	—	—
Brașovŭ	—	10 29	—	—
Brașovŭ	7.47	—	4.16	—
Feldióra	8 24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5 43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Hașfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighișóra	11.29	—	9.19	—
Sighișóra	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 00	—	10.16	—
Mediașŭ	12.29	—	10.57	—
Copșa micĕ	12.44	—	11.19 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blașiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12.48	—
Teiușŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vințulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2.56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.53	—	4.51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Clușiu	5.30	—	5 56	—
Clușiu	—	6.03	—	8.00
Nedeșdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirișŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	--	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12.16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mező-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velințe	—	—	—	3.54
Oradia-mare	—	9.13	—	4.05
Oradia-mare	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1.23	7.28
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena	—	—	2.15	—
Viena	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2.06	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.41	2.17	—
Mezö-Telegd	—	7.33	10.19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.31	—
Aghiriș	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeșdu	—	—	4.58	6.24	—
Clușiu	—	10.28	5.26	6.43	--
Clușiu	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11.19	—	—	—	7.36
Ghiriș	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea	1.01	—	—	—	9.53
Cucerdea	1 06	—	—	—	10.—
Uióra	1.13	—	—	—	10.09
Vințulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.41	—	—	—	10.48
Teiușŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2.35	—	—	—	12.12
Blașŭ	2.48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copșa mic	3 36	—	—	—	1.32
Mediașŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.35	—	—	—	3.03
Sigișóra	5.12	—	—	—	3.49
Hașfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Brașovŭ	9.21	—	—	—	9.15
Brașovŭ	—	5.45	—	—	—
Timișŭ	—	6.22	—	—	—
Predealŭ	—	6.47	—	—	—
Predealŭ	—	—	—	—	—
Bucurescĭ	—	11.45	—	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.59	—	3.14
Vințulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Șibotŭ	12.52	—	4.50
Orăștia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborșin	5.30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9.33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10.27
Paulișŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovațŭ	7.59	—	11.25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok	8.42	—	4 52
Szolnok	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok	11.20	12.41	—
Szolnok	4 10	5.45	—
Aradŭ	4 30	6.—	7.04
Glogovațŭ	4 43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulișŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5.41	7.10	8 36
Conopŭ	6 (9	7.37	—
Bêrzova	6.28	7.55	—
Soborșin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8.34	9.41	—
Ilia	8 55	9.58	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9 51	10.42	--
Simeria (Piski)	10.35	11.07	—
Orăștiă	11.11	11.37	—
Șibotŭ	11.43	12.—	—
Vințulŭ de josŭ	12.18	12.29	--
Alba-Iulia	12.36	12.46	—
Teiușŭ	1.29	1.41	—

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timișóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Hațegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Banița	3.05	—	6.41
Petroșenĭ	3.37	—	7.12

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8 17

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroșenĭ	10 07	—	6.10
Banița	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Hațegŭ	12.42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1 53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.